

Fakülte Dekanlık Binası'nın 1933 yılındaki görünümü

Giriş

Bu posterin amacı Cumhuriyet Döneminde kurulan ilk kütüphanelerden biri olan Muhlis Erkmen Kütüphanesi'nin geçmişten günümüze olan temel özellikleri ve hizmetlerinin betimleme yöntemiyle ele alınmasıdır. Bu sayede Cumhuriyet'in kurduğu ve yıllar içinde oluşan bilgi birikiminin ön plana çıkarılması amaçlanmıştır.

Yöntem

Araştırmada betimleme yöntemi kullanılmıştır. Betimleme yöntemi "...olayların, varlıkların, kurumların, grupların ve çeşitli alanların "ne" olduğunu betimlemeye, açıklamaya çalışır. Betimleme Araştırmaları, mevcut olayların daha önceki olay ve koşullarla ilişkilerini de dikkate alarak durumlar arasındaki etkileşimi açıklamayı hedef alır. Bu yöntemle dayanan araştırmalarda durum nedir? Neredeyiz? Ne yapmak istiyoruz? Nereye, hangi yöne gitmeliyiz? Oraya nasıl gideriz gibi sorulara, mevcut zaman kesiti içinde olduğu düşünülen verilere dayanılarak cevap bulmak istenir" (Kaptan, 1991,s.59). Araştırmanın verilerini toplamak için Kütüphane otomasyon programı, Web of Science (WoS) ve InCites veritabanlarından yararlanılmıştır. WoS veritabanında "Ankara Univ" NEAR (fac agr OR agr fac OR Ziraat fak)" sorgulaması yapılmıştır. Sorgulama sonucunda çıkan sonuçlardan son 5 yılın ve Ağustos 2022 tarihine kadar eklenen verilerin sınırlanmıştır. WoS sorgusunda son 5 yılın sonuçlarına teker teker bakılarak Fakültenin yayın sayısı çıkarılmıştır. Çünkü sorgulamada adres araması yapılsa da; "Ziraat" adresli Ziraat Fakültesine ait olmayan yayınların elenmesi sağlanmıştır. Bazı yayınlar birden fazla indekste yer almaktadır. Hesaplamalar yapılırken yayının yer aldığı indekslerden ilk yazanı dikkate alınmıştır. Bunun yanı sıra genel yayın istatistikleri alınırken: bir yayında Fakültenin birden fazla bölümünün yazarları yer alan makalelerde genel makale sayısına bir eklenirken, bölümlere birer makale olarak hesaplama yapılmıştır. Örneğin bir makalede Bitki Koruma ve Bahçe Bitkileri bölümlerinden birer yazar varsa, genel makale sayısına bir, bölümlere ayrı ayrı birer yayın eklenmiştir. Uluslararası ortak yazarlı yayın sayısı, dergilerin çeyreklik kategorileri InCites veritabanından elde edilmiştir. JCR'da yer alan dergiler sadece çeyreklik kategori (Q1, Q2 vb.) almaktadır. Book Citation Index – Science (BKCI-S) ve Emerging Sources Citation Index (ESCI) yayınları çeyreklik kategori almamaktadır. Verileri analiz etmek için Excel ve SPSS programları kullanılmıştır. Öğretim Üyesi/Elemanı Başına Düşen Yayın sayısı (Grafik 6) hesaplanırken aşağıdaki formül uygulanmıştır. Her yılın verisi o yılın öğretim üyesi ve elemanı sayısına göre uygulanmıştır.

Öğretim Üyesi Başına Düşen Yayın= WOS Yayın Sayısı / Öğretim Üyesi Sayısı
Öğretim Elemanı Başına Düşen Yayın= WOS Yayın Sayısı / Öğretim Elemanı Sayısı
2021 Oranı (1,1)= WOS Yayın Sayısı (158) / Öğretim Üyesi Sayısı (148)
2021 Oranı (0,8)= WOS Yayın Sayısı (158) / Öğretim Elemanı Sayısı (187)

Kütüphane otomasyon programından sağlanan veriler tüm koleksiyonun Excel dosyasına indirilerek elde edilmiştir. Veriler daha sonra SPSS programında ya da Excel içinde analiz edilmiştir. Ayrıca bazı istatistikler otomasyon programının raporlama kısmından alınmıştır. Koleksiyonun verilerini içeren grafiklerde kitapların yayım dilleri hesaplanırken yayının ilk dili dikkate alınmıştır. Bazı kitaplar birden fazla dilde yayımlanabilmektedir. Ancak istatistikler hesaplanırken koleksiyondaki toplam kitap sayısının üzerinde olmaması için bu şekilde hesaplama yapılmıştır. Son olarak koleksiyonda 60 kitap sınıflama numarası almamıştır.

Muhlis Erkmen Kütüphanesi – Tarihçe

Muhlis Erkmen Kütüphanesi 29 Ekim 1933'te Yüksek Ziraat Enstitüsü bünyesinde kurulmuştur. Kurulduğu yılda kütüphane müdürü (Dr. Stummvoll), memur, muavin ve tercümandan oluşan 5 kişilik bir kadro ile faaliyete başlamıştır. Kütüphane o yıllarda 100 kişilik okuma salonu, üç katlı kitap deposu ve yanmaz materyalden yapılmış raf ve teçhizat ile hizmet vermektedir. Kütüphane dermesi, 1930'larda Alman Hükümeti tarafından başlatılan on binlerce kitap ve süreli yayından oluşmaktaydı (Yıldam, 1980). Yıldam (1980) o zamanlarda Ortadoğu ve Balkanlarda eşine az rastlanır modern bir kitaplık niteliğinde olduğunu belirtmiştir. Demirel (2020) Türkiye'deki zamanının en büyük ve zengin kütüphanesi olduğunu belirtmiştir. Yüksek Ziraat Enstitüsü 1948 yılında Ankara Üniversitesi bünyesine alınmıştır. Rektörlük bünyesinde Ankara Üniversitesi Merkez Kütüphanesi olarak diğer fakülte ve yükseköklü kütüphaneleri arasında teknik ve okuyucu hizmetlerinin yanı sıra yönetsel anlamda da koordinasyon ve standardizasyonu sağlamıştır. Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı 2001 yılında Ziraat Fakültesi kampüsünden ayrılmıştır. Bu tarihten sonra Merkez Kütüphane özelliğini yitirerek Ziraat Fakültesi'ne bağlanmıştır (Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Muhlis Erkmen Kütüphanesi, 2007).

Kütüphane Özellikleri

- Kapalı Raf Sistemi
- 3458 metre raf uzunluğu
- 4 katlı depo
- Üst ve Alt Okuma Salonları (160 kişi kapasiteli)
- 30 Bilgisayarlı internet birimi
- Toplam 1600 m2 Kütüphane Alanı

Temel Hizmetler

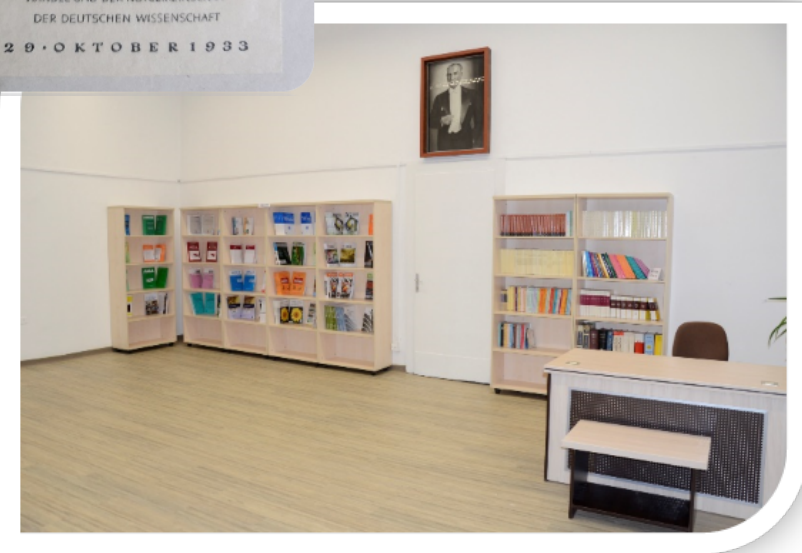
- Koleksiyon Geliştirme
- Danışma Hizmeti ve Eğitim
- Dokümantasyon ve İstatistikler
- Yıllık Raporlar

Temel İlişkilerimiz

- Öğrenci ve personel odaklı yaklaşım
- Kaliteli hizmet
- Tarihsel ve kurumsal sorumluluk bilinci
- Bilimsel ve kültürel bilginin yayılması ve erişimine katkıda bulunmak
- Cumhuriyet ve ülke değerlerine bağlılık

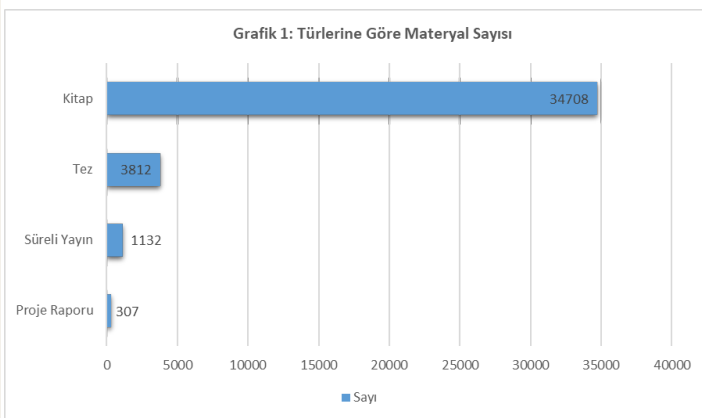
Exlibris: "Muhlis Bibliothek" Kütüphane 1933'te kurulduğunda o yıllarda gelen koleksiyondaki kitapların iç kapaklarına yandaki exlibris eklenmiştir. Daha sonraki yıllarda bu uygulamadan vazgeçilmiştir.

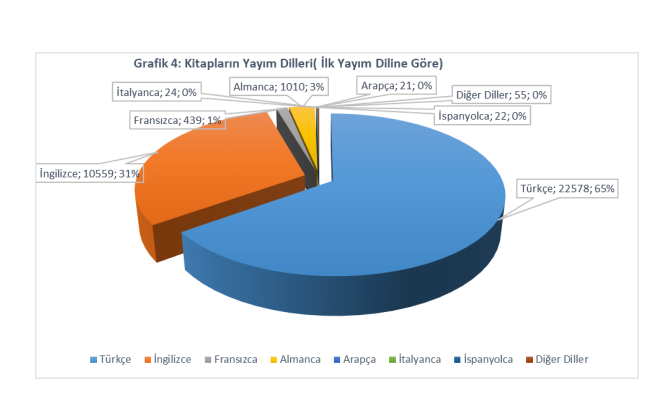
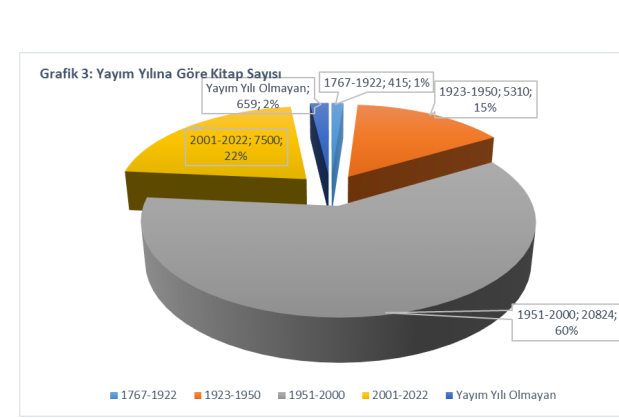
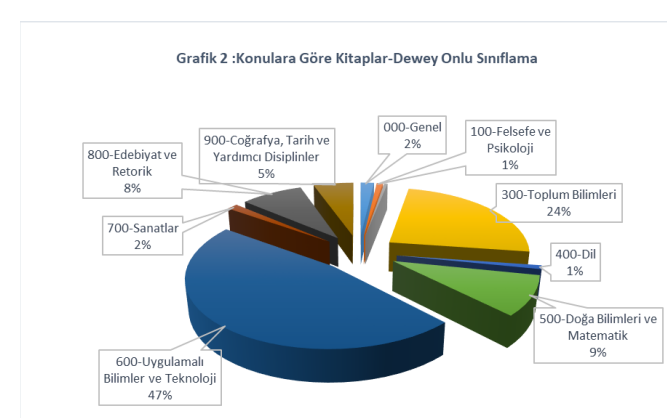
Koleksiyon ve Özellikleri

- Cumhuriyetin 10. yılında kuruluş ve o yıllarda sağlanan binlerce bilimsel kaynak,
- 90 yıllık bilgi birikimi ve ek olarak 1760'lı yıllara kadar geriye dönük koleksiyon,
- 2000 yılından sonra tarım disiplinde ihtisas kütüphanesi olma özelliği.

Bulgular

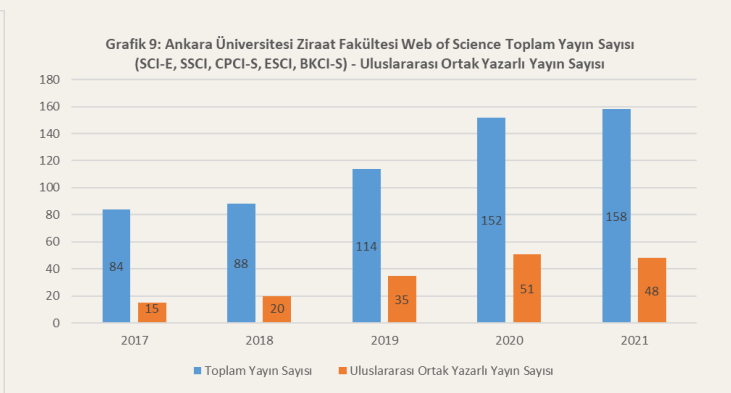
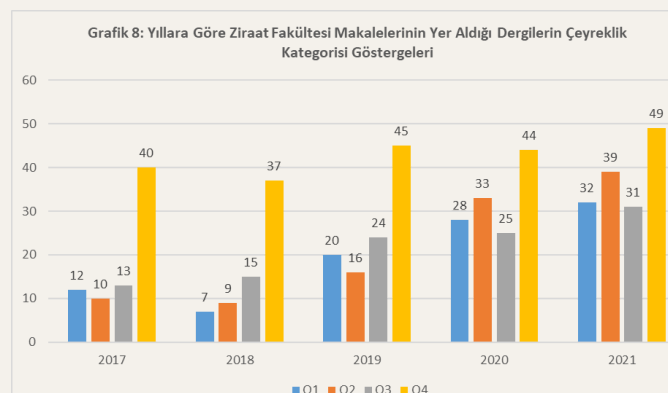
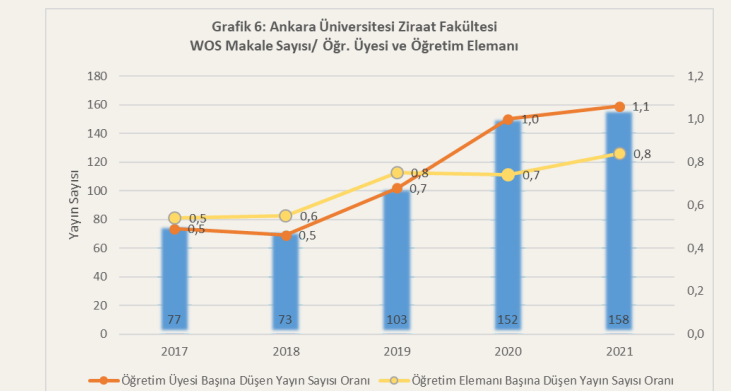
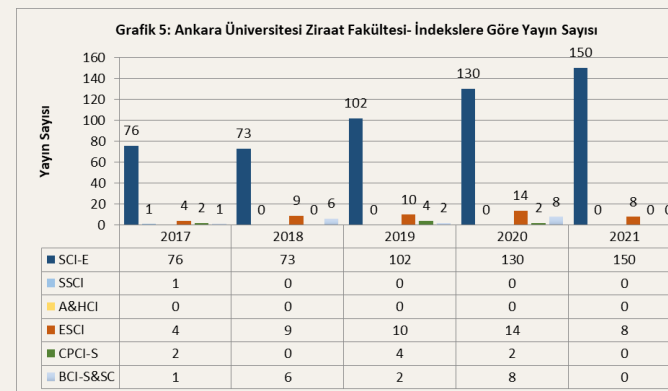

Kütüphanede ayıklama ve düzenleme aşamasında olan 20.000 kitap bulunmaktadır

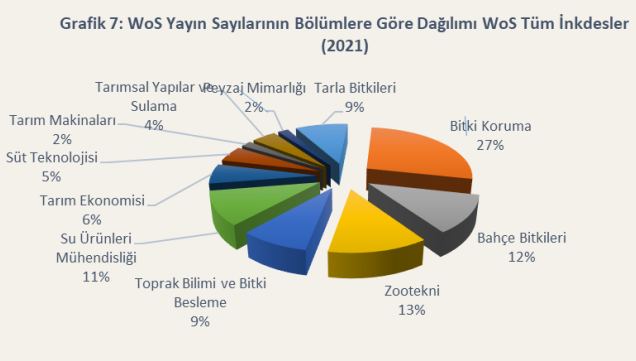
Bilgi ve Dokümantasyon Hizmetleri

- Ziraat Fakültesi Web of Science yayın sayıları (Grafik 5)
- İndekslere göre dağılımı (Grafik 5)
- Bölümlere göre yayın sayıları (Grafik 7)
- Dergi metriklerine (çeyreklik kategorisi) göre dağılımı (Q1, Q2 vb.) (Grafik 8)
- Uluslararası Ortak yazarlı yayın sayıları (Grafik 9)
- Ünvanlara göre yayın sayıları (KütüphaneYıllık Raporlar)
- Öğretim üyesi ya da öğr. Elemanı başına düşen yayın oranları (Grafik 6) (Veri Kaynağı: Clarivate, 2022a; Clarivate, 2022b)

Sağlanan bu hizmet ile Fakültenin bilimsel çıktılarının değerlendirilmesi sağlanmaktadır. Bunun yanı sıra Fakültenin uluslararası alanda yayın ve araştırmalarının özellikleri ortaya çıkarılmaktadır. Ayrıca, bu türde bilgiler web sayfasına konularak bilimsel faaliyetler hakkında kamunun bilgilendirilmesi sağlanmaktadır.

Araştırma bulguları Ziraat Fakültesinin, dalgalı bir grafik çizse de, son yıllarda WoS'ta yayımlanan yayının sayısının arttığına işaret etmektedir. Ayrıca son beş yıllık sürede uluslararası ortak yazarlı yayın sayısı ve Q1 ve Q2'de yer alan yayın sayısı yükselmiştir. Ziraat Fakültesi yayınları ziraat mühendisliği ve tarım alanında araştırma yaptığı için ağırlıklı olarak SCI-E indeksinde yer almaktadır.

Sonuç

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Muhlis Erkmen Kütüphanesi Cumhuriyet Döneminde kurulan ilk kütüphanelerden birisidir. Kurulduğu yıllarda satın alınan ya da başlatılan binlerce bilimsel kaynağı büyük ölçüde günümüze kadar korumuş ve kullanıcılara sunmuştur. Yaklaşık 90 yıllık geçmişle koleksiyonunu geliştirmiş ve önemli bir bilgi birikimi oluşturmuştur. Ayrıca bu süre boyunca bilimsel ve kültürel bilginin yayılması ve erişimine önemli katkılar sunmuştur. Kütüphane bu özellikleriyle tarihi ve özgün bir niteliğe sahiptir. Kütüphane Fakültenin yayın ve bilimsel çıktıklarına yönelik bilgi ve dokümantasyon hizmetleriyle günümüzde de kütüphanenin önemini ön plana çıkarmaktadır.

Kaynakça

- Akman, A. (1978). Türkiye'de ziraat yüksek öğretim reformunun anatomisi: Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsü (Y. Z. E.). Ankara Üniversitesi. Ziraat Fakültesi Yayınları: 739. Derlemeler: 430. Ankara Üniversitesi. Ankara.
- Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Muhlis Erkmen Kütüphanesi (2007). Muhlis Erkmen Kütüphanesi Merkezi. 15 Ekim 2022 tarihinde <http://www.agri.ankara.edu.tr/muhlis-erkmen-ogrenme-merkezi/> adresinden erişildi.
- Clarivate (2022a). Web of Science. 10 Ekim 2022 tarihinde www.webofscience.com adresinden erişildi.
- Clarivate (2022b). InCites Benchmarking & Analytics. 10 Ekim 2022 tarihinde <https://incites.clarivate.com> adresinden erişildi.
- Demirel, M. A. (2020). Yüksek Ziraat Enstitüsü. Atatürk Ansiklopedisi. Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu. 07.10.2022 tarihinde <https://ataturk.ansiklopedisi.gov.tr/bilgi/yuksekk-ziraat-enstitusu/> adresinden erişildi.
- Kaptan, S. (1991). Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Yıldam, S. (1980). Ankara Üniversitesi Kütüphanesi Yönetmeliği. Ankara Üniversitesi. Ankara. (Resmi Belge ve Rapor)